

OBSAH

PŘEDMLUVA 5

ÚVOD 7

I. PERSONÁLNÍ PRÁCE

1. POJETÍ, PŘEDMĚT, VÝZNAM A OKRUH PŮSOBNOSTI PERSONÁLNÍ PRÁCE 9

2. VYTVÁŘENÍ OPTIMÁLNÍ STRUKTURY PRACOVNÍKŮ

2.1 Postavení pracovní síly v organizaci 14

2.2 Struktura pracovních sil 18

2.3 Rozbory početních stavů a struktury pracovníků 22

2.3.1 Globální analýza počtu a struktury pracovníků 26

2.3.2 Analýza využití kvalifikace 30

2.3.3 Analýza věkové struktury pracovníků 33

2.3.4 Východiska a využití rozborů 35

2.4 Plánování potřebného počtu a složení pracovních sil 37

2.4.1 Charakteristika faktorů ovlivňujících potřebné počty a strukturu pracovních sil 37

2.4.2 Prognózy, programy a plány potřeby pracovníků 43

2.4.2.1 *Plánování potřeby dělníků* 46

2.4.2.2 *Stanovení počtu a struktury technickohospodářských pracovníků* 52

2.4.2.3 *Modely potřeby pracovních sil* 53

2.4.2.4 *Ukazatele programů a plánů personálního rozvoje* 58

2.5 Zdroje pracovních sil pro organizaci 59

2.5.1 Zdroje vnitřní 59

2.5.2 Zdroje vnější 59

2.5.3 Analýza zdrojů pracovních sil 63

2.6 Metody získávání pracovníků pro organizaci 63

2.6.1 Nábor pracovníků 64

2.6.2 Nábor pracovních sil řízený národními výbory 66

2.6.3 Zprostředkování na burze práce (na burze pracovních příležitostí) 66

- 2.6.4 Výběr pracovníků na základě konkursu 67
- 2.6.5 Určování pracovníků do pracovních míst 68
- 2.6.6 Nábor žáků do učebních oborů 69
- 2.7 Zařazování pracovníků do pracovního procesu 70
 - 2.7.1 Získávání informací o uchazeči o práci 72
 - 2.7.2 Výběr pracovníků 73
 - 2.7.3 Náležitosti přijetí do pracovního nebo učebního poměru 74
 - 2.7.4 Vstupní instruktáž a uvedení pracovníka na pracoviště 78
 - 2.7.5 Pracovní a sociální adaptace nového pracovníka na pracovišti 80
- 2.8 Pohyb pracovních sil uvnitř organizace 86
 - 2.8.1 Postup na kvalifikovanější a odpovědnější práci 87
 - 2.8.2 Převedení na jinou práci pro nespokojenost s vykonávanou prací 87
 - 2.8.3 Převedení na jinou práci pro nemožnost vykonávat dosavadní práci z objektivních důvodů 88
 - 2.8.4 Převedení pracovníků na jinou práci podle plánu za účelem zvýšení kvalifikace 88
- 2.9 Pohyb pracovních sil mimo organizaci 88
 - 2.9.1 Přírozený odchod pracovníků 89
 - 2.9.2 Odchod pracovníků na vlastní žádost 89
 - 2.9.3 Odchod pracovníků v případech, kdy organizace nemůže všechny dosavadní pracovní síly zaměstnávat 90
 - 2.9.4 Propuštění pracovníka z organizace pro nezpůsobilost vykonávat práci nebo pro trvalé porušování pracovní kázně 91
 - 2.9.5 Odchod pro nevyužívání kvalifikace pracovníka 91
 - 2.9.6 Odchod pracovníka přijatého konkursem 91
 - 2.9.7 Náležitosti skončení pracovního poměru 91

3. HODNOCENÍ PRACOVNÍKŮ

- 3.1 Druhy hodnocení pracovníků 94
- 3.2 Funkce hodnocení pracovníků 96
- 3.3 Kritéria hodnocení 98
- 3.4 Metody hodnocení 99
- 3.5 Pohovor s hodnoceným pracovníkem 101
- 3.6 Úkoly útvaru kádrové a personální práce 101

4. PÉČE O PŘÍPRAVU K POVOLÁNÍ A ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE PRACOVNÍKŮ

- 4.1 Obecné problémy přípravy k povolání a výchovy pro společenský život 102
 - 4.1.1 Problémy přípravy mládeže k povolání 104
 - 4.1.2 Rychlé zastarávání odborných znalostí 104
- 4.2 Spolupráce výchovných a vzdělávacích zařízení 106
- 4.3 Zvyšování kvalifikace pracovníků 109
 - 4.3.1 Vzdělávání dělníků 110
 - 4.3.1.1 Příprava (zaškolování) dospělých k výkonu dělnických profesí 110
 - 4.3.1.2 Příprava dělníků k závěrečným učňovským zkouškám 111
 - 4.3.1.3 Příprava pro vyšší kvalifikační třídu 111
 - 4.3.1.4 Školení dělníků k další profesi 111
 - 4.3.1.5 Doškolování dělníků 112

- 4.3.2 Příprava dospělých pro střední technickohospodářské a střední řídicí funkce
 - 4.3.2.1 Studium při zaměstnání na středních školách 113
- 4.3.3 Zvyšování kvalifikace technickohospodářských pracovníků 113
 - 4.3.3.1 Účelové školení a funkční doškolení 113
 - 4.3.3.2 Pomaturitní studium 114
 - 4.3.3.3 Studium při zaměstnání na vysokých školách 115
 - 4.3.3.4 Mimořádné studium na vysokých školách 115
 - 4.3.3.5 Výchova specialistů 115
 - 4.3.3.6 Postgraduální studium 116
 - 4.3.3.7 Vědecká aspirantura 116
- 5. VYTVÁŘENÍ PODMÍNEK PRO ZÍSKÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ A JEJICH STABILIZACI
 - 5.1 Potřeby a zájmy pracujících 118
 - 5.2 Mzda, plat a jiné příjmy plynoucí z pracovního poměru 121
 - 5.2.1 Formy a druhy mezd a platů 122
 - 5.2.2 Výše mezd a platů, mzdové a platové diferenciaci a relace 125
 - 5.2.3 Náborové a stabilizační nástroje 129
 - 5.2.4 Výše nemocenských dávek a důchodů 130
 - 5.3 Nehmotné pobídky k práci 130
 - 5.3.1 Využití schopností, vytváření podmínek pro růst kvalifikace, možnosti postupu na vyšší funkci, na náročnější práci 130
 - 5.3.2 Společenský význam a ocenění pracovního zařazení 131
 - 5.3.3 Vztahy mezi spolupracovníky 133
 - 5.3.4 Náročnost práce, velikost podniků 134

II. SOCIÁLNÍ PRÁCE

- 1. POJETÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE, JEJÍ PŘEDMĚT, VÝZNAM A OKRUH PŮSOBNOSTI 135
- 2. PLÁNY, PROGRAMY A PROGNÓZY SOCIÁLNÍHO ROZVOJE
 - 2.1 Zaměření plánů, programů a prognóz sociálního rozvoje 142
 - 2.2 Ukazatele plánů sociálního rozvoje 144
- 3. TVORBA PŘÍZNIVÉHO ŽIVOTNÍHO A PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ 146
 - 3.1 Životní prostředí 146
 - 3.2 Pracovní prostředí a pracovní podmínky
 - 3.2.1 Obtížnost práce, nepříznivé pracovní prostředí 147
 - 3.2.2 Monotonnost práce 149
 - 3.2.3 Délka pracovní doby a její úprava 151
- 4. BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI 153
 - 4.1 Vznik a důsledky pracovních úrazů 155
 - 4.2 Úkoly organizace při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci 159
 - 4.3 Povinnosti pracovníků, organizační zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci 167

4.4 Přizpůsobování strojů, přístrojů a nářadí fyziologickým vlastnostem pracovníka 169

5. JEDNOTLIVCI A SKUPINY PRACOVNÍKŮ VYŽADUJÍCÍ ZVÝŠENOU POZORNOST A POMOC

- 5.1 Noví pracovníci 171
- 5.2 Mladiství 171
- 5.3 Pracující ženy 173
- 5.4 Pracovníci se změněnou pracovní schopností 176
- 5.5 Pracovníci na rizikových pracovištích 180
- 5.6 Pracující na směny 182
- 5.7 Osamělí pracovníci 182
- 5.8 Pracovníci dlouhodobě odloučení od rodin a od sídla podniku 183
- 5.9 Specialisté 183
- 5.10 Pracovníci s nízkou sociální a kulturní úrovní a s protispolečenskými prvky jednání 184
- 5.11 Bývalí pracovníci uvolnění v rámci strukturálních změn v národním hospodářství 185
- 5.12 Pracující důchodci 186
- 5.13 Práce s bývalými pracovníky — důchodci 187

6. PÉČE O RODINNÉ ZÁZEMÍ PRACOVNÍKA

- 6.1 Péče o ženaté pracovníky 189
- 6.2 Péče o děti předškolního a školního věku 189
- 6.3 Vhodné pracovní příležitosti pro jiné osoby 191

7. ROZVOJ VŠEOBECNÉ PÉČE O PRACOVNÍKY

- 7.1 Zdravotní péče 193
- 7.2 Rekreace 194
- 7.3 Závodní stravování 195
- 7.4 Zabezpečení vhodné dopravy z místa bydliště do zaměstnání a zpět 196
- 7.5 Úroveň práce obchodu a služeb 196
- 7.6 Možnosti uspokojování kulturních potřeb 197
- 7.7 Společenská aktivita pracovníků mimo organizaci 198
- 7.8 Boj proti alkoholismu 198

8. SYSTÉM SOCIÁLNÍCH ČINNOSTÍ V ORGANIZACÍCH 200

9. PROFIL A ÚLOHA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA 204

10. PROSTŘEDKY PRO ZABEZPEČOVÁNÍ ÚKOLŮ V PÉČI O PRACOVNÍKY

- 10.1 Kolektivní smlouvy 209
- 10.2 Fond kulturních a sociálních potřeb 215

III. ČINNOSTI A PROSTŘEDKY UMOŽŇUJÍCÍ A USNADŇUJÍCÍ PERSONÁLNÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCI